

Observatoriul se de două ori în
septemana, miercuri și sâmbătă.

Pretului

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a în lăintrulu monarhiei
pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— În străinatate pe 1 anu 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie sėu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare cãte 7 cr., la adou'a si a
trei'a cãte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usioru prin assem-
natiunile postei statului, adresate de
a dreptulu la Redactiunea Diariului
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 89.

Sibiu, 4/16 Novembre 1878.

Anul I.

Memoriu asupra starii Romanilor transdanubiani.

În peninsul'a Balcanica exista colonii numeroase și importante subtu mai multe puncte de vedere ale Romanilor, cunoscute de către străini sub numele de Valachi, era ei între ei se numescu Romani.

Aceste colonii Romane venite și asediate în orientu în diferite epoce și înprejurari cu începere dela secolulu alu II-lea înainte de Christu și până la secolulu alu III-lea după Christu, precum este constatatu de Istoria, care este espunetorul celu mai autenticu alu evenimentelor, alu caroru teatru a fostu lumea și martorul celu mai imparțialu alu faptelor și alu vietii Natiunilor și Statelor, ce au existatu și au jucat unu rolu 6re-care în lume — aceste colonii — dicu — Romane — făcându din tierile cucerite și colonisate de ele o stabila și adevărata a lor Patria, fura espuse la pericolele și la t6te preschimbarile de resturnari generale din timpurile acelea, ale caroru consecințe a fostu slabirea și caderea imperiului Romanu dela apusu, și mai tardiu și a celui dela resaritu; și cu t6te acestea au potutu, gratia sentimentulu lor de conservare, care era și este la acesti Romani asia de tare, și predomina ori-ce alta consideratiune și simțiu alu lor, se și conserve chiar până astadi limb'a și datinele lor de ginta Latina, adeca principalele semne și uniculu caracteru de distinctiune alu pop6relor și alu Natiunilor.

Aceste colonii Romane inconjurate de diverse elemente, cari dispuneau de mediul6ce indestul6re spre a le desnacionalisă în profitulu rasei lor, vorbescu o limb'a, care în fondu nu este de cãtu unu idiomu alu vechiei limbe rustice latine și se chiamă limb'a romanescă, și care este mai totu aceiasi ca și limb'a romanescă ce vorbescu Romanii de a stang'a Dunarii.

Este în adeveru lucru minunatu, cum Romanii acestia au potutu se și pastreze limb'a lor strabuna numai în caminulu familiaru, pentru-ca în familia nu vorbescu de cãtu numai romanesc, femeile lor nesciindu nici o vorba macaru de alta limba, era în bisericile și în sc6lele lor alu limb'a gr6ca, precum și în afacerile lor comerciale și de alte relatii cu celelalte pop6ra se servescu cu limb'a acelor pop6ra, neavendu pentru cause și motive, ce vomu espune mai la vale, limb'a lor materna (cea romanescă) în sc6lele și bisericile lor.

Foisi6r'a „Observatoriului“.

Episcopulu Gavrielu Gregoriu Maioru.

„Adeverulu nu face atata bine în
lume cãtu reu face ap6rarea lui.“
Rochefoucauld.

Intunecă profundu, nesciintia completă, 6ta totulu ce se p6te spune despre natiunea romana, până la mediul6culu secolulu trecut. Trista reminiscenția dar' adevărata; cã-ci sciintia alungata de ordele barbare inca nu s'au mai întorsu în locasiurile sale, în sc6le. Cu t6te acestea inse natiunea romana în secolulu trecut a produsu barbati, de cari, după cum a disu candva celebrulu Eliade, abia ai astadi, barbati, despre cari cu totu dreptulu potemu dice strainilor, fara a mai consideră: tempulu, locul și înpregiurările facia de natiunea romana: etă-i admiratii!

Si cine va fi acela, care se nu și plece capulu, cu reverentia profundă, înainte umbrelor unui Inocentiu Miculu, Gregoriu Maioru, Sam. Clainu etc. Cine va fi atătu de înpietritu în cãtu se nu admire pre atari barbati, cari sunt totu atătia apostoli, totu atătia martiri ai crucei lui Christosu și ai causei natiunei n6stre? Dicu apostoli și martiri, pentru-că ei începura ide'a mar6tia, deșteptarea natiunei romane; ide'a, pentru-că până atunci nici ac6sta nu f6 suscitata, necum începerea lucrulu.

În contra barbatilor acestora inse erau forti'a, supliciu, legi etc. etc. Forti'a ce e dreptu ucide ide'a, ba o reucide inca, dar' ide'a totu reinvi6za și 6sa învinget6re. Supliciu se us6za, dar' cutitulu se tocesce, foculu se consuma ardiendu victimile sale. Dar' legile? Ach! legile! legile se pierdu în propriele lor escese; și ceea ce salva progresulu umanitatei e cã învinget6riu s6u învinsu, valulu de idei înaint6sa mereu, asia cãtu nu sunt obstaculi, cari se contrastea multu acestui flucsu.*)

*) Alphons Esquiros, Ist. Mart. Lib. p. IV.

Fia-ne permisu se observamu și se constatamu, ca, d6ca Romanii din peninsul'a Balcanica au potutu în asemenea conditiuni sociale și politice se și pastreze în familia limb'a lor materna și caracterulu lor nationale de ginta Latina, și se existe (păna acum) cã unu poporu distinctu în tempu de doue-diece de secolu, caus'a a fostu amorulu lor propriu nationale și mandri'a ce le inspiră ide'e de origine latina și numele de Romanu, cari prin traditiune trec6 dela parinti la copii, în anim'a și în spiritulu Romanulu, disu de cãtra straini Vlachu, și-lu facea se tiena asia de multu la nationalitatea sa romana, în cãtu se pastreze celu pucinu în familia, d6ca în biserica și sc6la nu le era cu potintia, limb'a și numele lor romanesc, cã pe unu sacru depositu încredintiatu lor, de glori6s'a lor mama, Patri'a Rom'a, și de parinti lor, a caroru umbra pareă ca le amintea și le comandă pastrarea acestui prea pretiosu depositu, în cãtu se-lu lase generatiunei posterioare neatinsu. 6ta d6ra pentru ce Romanii, de și influențiatu de religiunea resarit6na, care era 6stila limbei latine, și de sc6la, care era pentru densii exclusiv grecesca, au potutu se și pastreze până astadi limb'a lor materna și strabuna și individualitatea lor natională de unu poporu distinctu.

Totu acea causa a facutu pe Romani (Valaques) se evite cu ori-ce pretiu clac'a; și vedindu ca Turcii devenindu stapani pe locurile crestinelor, puneau man'a pe pământurile fertile și cultivabile, ei au preferitu se se retraga la munti, unde pământulu fiindu sterpu și paduros, Turcii nu aveau nici unu interesu, ca dintr'o localitate munt6sa și neproductivă se facu 6 mosia a lor; și 6ta pentru ce în t6ta Turci'a nu se afla nici unu satu romanesc care se fia mosia (ciflicu), ci t6te mosiile Turcilor s6u Statulu sunt locuite de greci în Thesali'a și Epiru, și de Bulgari în Macedoni'a, Thraci'a etc. cari sunt totu-deodati și clacasi.*)

Asia d6ra Romanii neînjosindu-se se fia clacasi și retrag6ndu-se la munti, unde nu potea trage nici unu folosu de cultivarea pământulu, au fostu siliti, unii se înbratisiesse comerțulu, artele, industri'a locală și profesiunile, era altii s'au ocupatu cu

*) Adeca iobagi, robi, sclavi, precum era în Ungari'a, Transilvani'a, Galiti'a, până în a. 1848 și în Russi'a până la 1861.
Not'a Red. Obs.

Dar' se fie 6re de lipsa a mai aminti despre atari barbati, cari sunt cunoscuti și copiilor încep6tori? Nu! Nu! memori'a lor e cu multu mai adencu sepata în anim'a Romanilor decãtu cã se fia de lipsa a mai vorbi ceva în genere despre ei.

Me voiu restringe numai la vietii'a și faptele unuia din numerulu acestor barbati ilustrati; la vietii'a și faptele fericitulu ore candva Episcopu alu Fagarasiulu Gavrielu Gregoriu Maioru.

Marele pastoriu s'a nascutu în Tusnadu-Servadu¹⁾ comitatulu Solnoculu inferioru la a. 1714, din parinti de origine nobili, și tatalu seu preotu în același satu.²⁾ Dar' cu t6te acestea starea materială a parintilor fericitulu Gavrielu f6 mai cã a tuturor Romanilor, s6u celu pucinu cã a tuturor ce portău acestu nume, scapatata; cã-ci numai asia potemu primi de adevărata asertiunea lui Dem. Vaida: cã Maioru înainte de a învetiă la sc6la ar' fi pascutu vitele.³⁾

Despre acea cã ore cãti frati ar' fi avutu densulu, nu se scie cu securitate numai atăta, cã pre candu si-a facutu densulu testamentulu,⁴⁾ mai av6 numai o sora în vietii'a, carea a fostu maritata după 6re care Vitez probabile nobilu de Cs6g, și pre carea o a încredintiatu grigiei secretariulu seu.⁵⁾ Totusi din același testamentu se vede cã densulu a avutu mai multi frati ori mai multe sorori, cã-ci amintesce mai multi nepoti.⁶⁾

Starea scapatata nu abat6 pe parintele seu, care de și nu eră distinsu prin sciintia, eră inse destulu de distinsu prin patronarea și iubirea aceleia; ac6sta nu-lu abat6, dicu, cã se nu dea fiulu seu celu istetiu o

¹⁾ V. Testamentum fundat. esemi quondam Gavr. Gregorii Maioru punctulu VIII, la Cipariu Acte si Fragm. pag. 45.
²⁾ Sam. Clainu, la Cipariu Acte si Fragm. p. 96.
³⁾ Cipariu, Acte si Fragm. pag. 144 lit. s.
⁴⁾ 29 Decembre 1784.
⁵⁾ Test. fund. G. Gregorii Maioru, punct. XII Nr. 5, în care dice: „Dilectissimae unicae secundum carnem sorori meae Dominice Maioru viduae Vit6ziane permitto etc.“
⁶⁾ Testam. fund. XII 9 et seqq. Acte si Fragm. p. 50.

crescerea vitelor și cu laptaria s6u brandiaria și cu fabricarea diferitelor specii de țesături de lana, cu cari chiar și acum se face unu comerțiu însemnatu.

Romanii odata stabiliti la munti, era consecințe cã acolo se fia neamestecati cu alte elemente și se traiasca singuri; pentru-ca pământulu muntosu și neproductiv ocupatu dejă de Romani, ne oferindu nici unu avantaju pentru cei-ce aru fi voitu se emigreze acolo, era ceva naturalu, ca nu potea sa vina unu poporu de alta origine s6u familii cã se se asedie în satulu s6u în orasielulu romanesc dela munti; și 6ta pentru ce satele și orasielulu romanesci mai t6te sunt situate la munti, și sunt locuite numai de Romani, mai cu s6ma în Epiro Thesali'a și în Macedoni'a.

Despre Romanii acestia denumiti de Bizantini Vlachi, au scrisu ceva autorii Bizantini, și cãti-va din scriitorii moderni, precum Pouqueville etc.; și tocmai Excelentiele V6stre nu poteti fi aceia, cari se nu fiti cetitu și cunoscutu scrierile lor. D6ra nici unulu nu s'au ocupatu seriosu și specialu cu Romanii din tienutul Turciei, cari totu-deauna au formatu unu poporu aparte, nici nu era se faca obiectulu scrierilor din evulu mediu și modernu, nici în statisticile Turcilor, de și forțe eronate și necomplete, nu era se existe și se se v6dia în ele numirea de Vlachi, data unei parti a poporatiunii crestine din provinciile susu-dise ale Turciei.

Asia d6ra astadi, candu viit6rea stare de lucruri, ce este a se creă în peninsul'a Balcanica în urm'a evenimentelor, alu carora ea a fostu și este teatrulu, preocupa t6ta diplomati'a Europei, și interes6sa de adreptulu pop6ralu mai cã s6ma crestine, care locuescu aceste parti ale imperiului otomanu, noi Romanii din peninsul'a Balcanica, suntemu cu dreptu cuventu totu asia de multu îngrijati de sortea ce ne asc6pta, cã și coreligionarii nostri Grecii și Bulgarii, d6ca nu și mai multu; pentru-ca, cu t6te ca și noi Romani avem cã 6meni și cã poporu, acelasu dreptu de a ne regulă presintele și viitorulu nostru conformu dorintelor și intereselor n6stre legitime, și se ne desvoltamu în propriulu nostru elementu, fara a cauta se jicnimu — se întielege — progresulu și desvoltarea coreligionarilor nostri Greci și Bulgari, vedemu cu adinca machnire, ca nici-de-cum s6u prea pucinu este cestiunea de noi Romanii, și nu se prea tienne contu de indivi-

educatiune corespunzătoare demnitatii sale preotiesci. Unde si-a începutu tinerulu Gavrielu studele și unde si lea finitu? Am aflatu numai, cea ce dice elu în cuventulu de Adio „cã a studiatu prin tier'a ungeresca și Clusiu.“¹⁾ Dar' singurul seu scopu a fostu cã în vietii'a venerandu pre D-dieu, se și p6ta ajută natiunea cu consiliulu și cu fapt'a, sciindu cã „acela mai cu s6ma traesce pentru binele seu, care traesce pentru altii.“²⁾

Deci nici o cariera nu pot6 fi pentru densulu mai acomodata cã preoti'a; cu t6te aceste inse nu trebuie se ne uitamu neci de acea înpregiurare pré trista, cã pe atunci prin legile neumane „Romanilor mai cã le eră oprita alta cariera, și eră apr6pe ficsatu gradulu de cultura până la care poteau se se ridice.“ Deci se presentă înainte fericitulu atunci episcopu alu Fagarasiulu I. Inocentiu Miculu, cu rogarea cã se-lu prim6sca în rendulu clerulu. Istetimea, minte-ai agera și esemplaritatea purtarei junelui tineru, prevesteau în densulu unu barbatu conducatoriu. Episcopulu nu se indoi a dá tinerulu de buna sperantia, resolutiune favorit6re; și asia curendu-lu și trimise la Rom'a în institutulu „de propaganda fide“, la acea cetate sempiterna din care, după cum dice fericit. Ilarianu, si-au suptu sciintia mai toti barbati nostri din secolulu trecut. Dar' de acolo f6 retrimisu cã se prim6sca cinulu calugarescu. După ce a petrecutu unu anu cã novitiu la Muncaci, primu cinulu calugarescu luandusi numele de Gregoriu. După espirarea acestui anu erasi s'a dusu la Rom'a, unde după 6 ani de studiare în anul 1747 cu succesulu celu mai laudabilu depuse doctoratulu în filosofia și teologia,³⁾ candu de nou s'a vedutu la Inocentiu, carele ilu și primu cã calugaru la monastirea S. Treime din Blasiu.

(Va urmă.)

¹⁾ I. M. Moldovanu, Acte Sinodali t. I. p. 121.
²⁾ Sidoniu.
³⁾ Sam. Clainu la Cipariu Acte si Fragm. p. 96.

dualitatea noastră, de o națiune și unu popor deosebitu de Bulgari și de Greci.

(Va urmă.)

Kossuth despre Ocupatiune.

(Continuare și fine.)

În 1 Aprilie 1875 imperatorul austriac a întreprins călătoria sa la Dalmatia.

Ca și când călătoria lui dalmatina și italiană ar fi stat în óresi-care legatură cu cestiunea rusă și germană, imediat după aceea se duse Tiarul cu Gortziacoff la Berlin, unde se observa, ca Gortziacoff avu conferințe îndelungate cu Bismarck și ca în urmă unei lungi audiențe avute la principele de corónă, acesta plecă la Itali'a.

După acestea urmara una după alta: călătoria arhiducelui Albrecht la Ems unde se află Tiarul și imperatorul Germaniei, întâlnirea imperatorului austriac cu Tiarul în Weipert, întâlnirea principilor de corónă rusescu, italianu și germanu în Vien'a și întâlnirea imperatorilor austriac și germanu în Ischel.

Luarea în considerare a acestor momente pentru aceea este înportantă, pentru ca ele premergu imediat acelei miscări hertiegovinene, care a fost nutrită până la pacea din Berlin — dară prin cine?

Primele simptome ale acestei miscări (macelarea călătorilor turcesci în Mostar și batai'a din Drassego) încă nu erau de natura a da locu unei temeri fundate. Inse agenți, trimisi acolo de cine știe cine, au exploatat călătoria dalmatina a imperatorului austriac, ca după aceste două rezultate neînsemnate, urma adunarea poporală din Zavalje. Ca această agitațiune, cu șcirea său fără șcirea lui Andrassy se făcea în numele Austriei, această o probă mai bine înpregiurarea, ca resculati se pornu la început cu stindardul negrugalben pe care numai după două săptămâni dela eclatarea insurecțiunii ilu schimbarea cu cel alb-venet.

Serbi'a a fost confirmată în atitudinea sa prin generalul rusescu Sumaracoff, sosit în 18 Octombrie la Belgrad. Tiarul permise Serbiei să înceapă ciert'a cu Turci'a și se se întielega în privinți'a această cu Muntenegrul. Serbi'a continua deci înarmările sale și Muntenegrul din parte și începu și elu să se mobilisese în a două jumătate alui Novembrie.

În fati'a atitudinii ecuivoce a Austro-Ungariei relativ la portul Kleck, la resculati și la principate; în fati'a órbei ascultari ce dá Sultanulu ambasadei rusesci și a pericolelor ce avu se urmesse din această, lui Hussein Avni i succese a convinge pe Midhat pasia și pe Mehemed Rusdi pasia, ca nu se mai pôte accepta o singura di macaru, pentru de a pune capetu dominațiunii rusesci la Bosforu. —

În 30 Maiu 1876 Mehemed Murad a fost pus pe tron în locul lui Abdul Aziz.

Fatia cu acestu imperatulu jocul diplomaticu de până acuma nu mai pôte fi continuat, pentru ca din caus'a morbului seu, Midhad și Hussein Avni pasia conducu cu mana energioasă carm'a statului. Acestu din urmă, din nefericire numai în restempu de două săptămâni — pentru ca elu fu asasinat! Ministrii acestia nu transigeu cu Russi'a, ci aplicau mijlocele cele mai energioase, pentru de a restabili ordinea. După mórtea lui Hussein Avni, Midhat și Mehemed Rusdi înaintau cu energie pe calea apucată. Inse întâlnirea ulterioară din Berlin, de și memorandumu ei suferi fiasco, prevediusse și pentru astfelu de eventualitati.

Serbi'a trecu în 25 Iunie preste Drin'a și tramise în acelasiu tempu ultimatul seu la Constantinopol. De alta parte principele Nichita se puse pe fatia în fruntea insurgentilor.

În 8 Iulie alu aceluasi anu avu locu renumita întâlnire dela Reichstadt între Tiarul, imperatorul Austriei, Andrassy, Gortziacoff și Novicoff. Acesta întâlnire este de o înportantă deosebită; nu numai pentru ca aci s'au negociat despre tienti'a, care și până acuma o avusesera înaintea ochilor lor membrii alianței celor trei imperati, ci și pentru ca aci s'au ficsat mijlocele necesare pentru ajungerea acelu scopu. Aci Tiarul asigură Austro-Ungariei posesiunea Bosniei; (nu este cunoscutu deca Ignatieff a retacutu cu intențiune Hertiegovin'a). Aci au fost discutate întinderile teritoriale ce avu a se acordă Serbiei și Muntenegrului, precum și cedarea Dobrogei Romaniei și rapirea Basarabiei dela ea. Aci în fine s'au regulat și relațiunile principatului bulgaru față cu Russi'a.

Doi săptămâni după întâlnirea dela Reichstadt erupseră incurcaturile bulgare. O săptămână

mai tardiu și Romani'a chiama pe rezervisti din class'a a două.

Întreaceea Abdul Kerim, pe când Muntenegrinii se luptau cu succes în contra lui Muctar și Mahmud Hamdi, batù cu o iutiela neacceptată, (alti dicu întârziere) pe Serbi. Atuncea dintr'o dată Germani'a și Austri'a — cine știe prin ce felu de asociatiune de idei — vedu imaginea inspimentată a unui periculu slavu redicanduse pe orizontulu politicu și aflara cu cale se róge pe Tiaru, se se întrepuna cu influinți'a sa personală la slavi, pentru delaturarea acestui periculu. Tiarul nu refusa împlinirea acestei rogari, dară cu condițiune, ca chiaru în casu de a învinge, Turci'a se lase nepepsita pe Serbi'a.

În 1 Septembrie conferința ambasadorilor din Constantinopolu decisă, se provóce pe bas'a această pe Turci'a să încheie pace. În 1 Novembrie său mai bine în 30 Octombrie Pórta, sub presiunea poterilor streine, încuviinția Serbiei armistițiulu, acarei consecințe se aplicara și asupra Muntenegrului.

Pe când încă durau aceste negociații Rusi'a urgită prin Sumaracoff și Novicoff ocuparea Bosniei. Ei i ar fi convenit încă de pe atuncea, deca Austro-Ungari'a s'ar fi compromis până la acelu grad, ca se nu mai póta repasi. Inse Andrassy afla de consultu se mai ascepte, până cându Pórta nu va mai fi în stare a se opune.

Este de prisos a mai recapitulă la loculu acesta preistoriculu resbelulu russo-turcescu, comedi'a conferinței și celelalte.

După repetite schimbări de note, Russi'a declară în 24 Aprilie resbelu Turciei și imediatu trecu preste Prutu. Evenimentele de pe campulu de resbelu sunt cu multu mai cunoscute, decatu cá se recapitulesu aicea momentele singuratiche.

Turci'a parasita de Austri'a se arunca în braciile Russiei.

Said pasia disese pe la începutulu lui Octombrie 1877 catra unu barbatu de statu turcescu, care credea încă posibilă castigarea Austriei pentru o alianță franceso-turcescă: „Cine mai crede aceea, ca Austri'a se mai pôte salvă din braciile Russiei, acela visă sau — mințe. Austri'a nu vede altceva decatu numai pretiulu neutralității sale, Bosni'a și Hertiegovin'a. Dară, adaose elu, Austri'a încă n'au primitu acelu pretiu.“

Plevn'a cadu, pasulu Sipca a fost luat. Suleiman pasia disparu. Turci parasira în fug'a mare Adrianopolulu, pentru ca cu atatu mai usioru se póta intra Russi în elu. Chiaru și ultimele pozițiuni înaintea Constantinopolulu, acelea din lini'a Derkos-Dohekmez le parasira Turcii — pentru infintiarea unei sentinele neutrale.

Atunci sosi flot'a englesă, pentru ca se fia martora la pacea dela San-Stefano.

Cându Tiarul vediu, ca elu și-au ajunsu tienti'a mai iute și mai completu decatu sperase și ca nu mai are lipsa de ajutoriulu Austriei, elu considera realizarea pretensiunilor austriace nu numai de superflua, ci din contra afla ca este mai utilu de a însiea pe Austri'a. Asia se nascu capitolulu XIV alu pazei dela San-Stefano, care fireste ca nu realiză promisiunile dela Reichstadt.

Acuma supararea și desperarea erau mari în Vien'a. Se vorbea de perfidie și Andrassy începu, se negociase cu Angli'a pentru — umilirea Russiei. Elu mai negociase încă și după eruperea resbelului, dară în asia modu, ca unu membru alu actualulu cabinetu englesu au disu despre elu: „Cându era vorba a se încheia unu tractatu său a se face unu pasu seriosu, atuncea elu totodéuna ne alunecă din mani.“

Estrase din desbaterile de adresa ale Reichstagului din Vien'a.

(Siedintiele din 4 și 5 Novembrie a. c.)

Comitele Hohenwart (federalistu):

„Considerandu situațiunea în care ne aflam, apoi mai 'ntaiu de tóte mi se presenta o fórte intristătoare observare. În tóte statele lumii civilisate în tempulu acțiunilor mari în afara, furtunele interne tacu. Atunci nu mai există nici centralisti, nici federalisti și ori cum saru numai partidele, ci predomina numai idea, a fi fiii aceleiasi patrie și a conservă prestigiulu ei în afara. Acțiunea odată începută trebuie terminată spre glori'a patriei. Dară deca ne întorcem privirile asupra relațiunilor patriei noastre, care încă a începutu o acțiune mare — deca această a fost bine său nu, despre această faptă împlinită voi vorbi mai tardiu — pe care armat'a noastră brava o a și împlinitu pe jumătate și datorită noastră ar fi se terminamă aceea ce a începutu armat'a, — ce vedem? În locu

ca în aceste momente supreme cu poteri unite se realizamă o idea marétiă și lasandu la o parte neînțelegerile de partide se ne întrepunem pentru onórea angajată a monarhiei, vedemă camer'a deputatilor desorganizată în majoritatea sa în fatia celei mai mari și mai înportante cestiuni pe care o a avutu se o deslege pôte de cându există. Partid'a ei cea mai mare s'au descompus cu totul și s'au rasipit în fractiuni ce de abea se mai potu cunósce.

Me voi încerca a-mi espune parerile mele asupra politicei orientale. Acesta cestiune nu este nouă, ea cu generațiuni înainte de această au atrasu atențiunea barbatilor de stat austriaci. Permeteti-mi a face o privire retrospectivă asupra trecutulu și a începe érași cu vechile și probatele tendințe pe care le au urmat până acuma politic'a austriacă. Care sunt óre tientele principale pe care le au urmat până acuma politica austriacă? La această întrebare mai adesea cineva primesce numai unu respunsu superficialu. Conservarea Turciei și precum se dicea până mai daunadi, conservarea întregității Turciei trecea până acuma de acioma a politicei noastre și la această au lucratu diplomati'a noastră dela începutulu secolulu acestuia. Inse conservarea Turciei nu a fost și n'a potutu fi niciodată tienti'a finală a politicei noastre; ea pôte fi numai mijloculu pentru ajungerea scopulu nostru, care era acela: de a asigură posesiunea pacinică a tierilor noastre sudu-ostice și a împiedecă estinderea mai departe a vecinulu nostru nordu-osticu. Și astadi trebuie se ne fia tienti'a aceiasi inse prin schimbarea tempurilor și a relațiunilor s'au schimbato și mijlocele. Noi am ajutat pe Turci'a și o am sustienutu până cându această a fostu diplomaticu posibilu. De 50 ani încóce, dela pacea din Adrianopolu, Turci'a traiesce numai prin consimțimentulu comunu alu marelor poteri, de a o lasă se existe. Acesta viață trebuie se se curme din momentulu din care acelu consimțimentu alu marelor poteri nu numai există. Acuma am ajunsu la această catastrofa. Pacea dela Berlinu au stersu pe Turci'a din ordinea statelor europene.

Ori cum s'ar judecă asupra congresulu din Berlinu aprobandu rezultatulu său desaprobandu'l, una este neconstetabilu, ca adeca diplomati'a n'a fostu în stare se amane catastrofa și a conservă și mai departe Turci'a européna. Acesta convingere datéda inse încă de pe la anul 1870.

Enormă schimbare a ecuilibrulu europénu în 1870 a preparat Turciei situațiunea cea mai fatală. Russi'a a crediutu momentulu sositu pentru ca se deslege în modu forțiatu cestiunea orientala. Poterniculu inamicu, Eranci'a a fostu sdorbitu și debilulu amicu ajunsse a se preface în gigantiu Germania.

Din momentulu acesta, unu barbatu de statu prevedietoru nu se mai pôte ocupa cu conservarea întregității Turciei, decatu numai cu pretiulu unu resbelu cu Russi'a. Fia-care barbatu de statu austriac ar trebui se știe, ce însemnéza unu resbelu cu Russi'a. Acesta ar fi însemnatu eruperea unu resbelu generalu în care noi în totu casulu am fi avutu a face cu mai multu de unu inamicu, a ne lupta pe mai multu de unu campu de resbelu, în care noi pentru status quo alu Turciei am fi pus în jocu propriulu nostru status quo, abstractiune facendu dela miseri'a și plangerile care ar fi urmatu din caus'a pozițiunii centrale a tierilor noastre și abstractiune facendu de sacrificiele finanțiare pe care ni le aru fi inpusu acestu resbelu. Constatu cu multa satisfacere, ca această idea n'a fostu primită în camer'a deputatilor.

Ori care alta formațiune nouă a tierilor sudice ne ar fi eschisu pôte pentru totodéuna din Orientu și ne ar fi respinsu în modulu celu mai seriosu dela Marea adriatică. Strigarea „Italiei irredenta“ este o probă învederată pentru însemnatatea ce o are posesiunea Bosniei și Hertiegovinei pentru litoralulu nostru. Din punctu de vedere politicu, ocuparea acestor tieri este deci justificată în de ajunsu. Chiaru și acei politici de passivitate n'aru trebui se piérdia din vedere, ca deja fruntari'a noastră dalmatina și croatică, eră amenințată în modu seriosu, din momentulu în care dominațiunea turcescă au încetat în tierile vecine.

Argumentulu principalu, care se opune din partea adversara în contra ocupațiunii, se produce din punctulu de vedere alu sdruncinatei situațiuni finanțiare. Politic'a comitelui Andrassy ne ruinéza finanțiile. Dvóstra sciti domniloru, ca acea partidă careia aparțieniu eu, a pledat totodéuna pentru economi'a cea mai rigorosă și deca s'ar fi practisat această, unu numeru considerabilu de milióne nu s'ar fi chiețuitu. Inse acolo, unde economi'a ar periclită interesele cele mai înportante ale statulu, acolo ea n'are

locu. Eu cred, ca tocmai acea partida, care in decursu de atata tempu au votatu la milióne pentru ajutorarea catorva intreprinderi falite de drumuri de fieru (Aplause in drépta, Contradiceri), bá chiaru pentru ajutorarea unoru firme de fabrici si comerciale este mai pucinu chiemata se pretindia economica intr'unu momentu, candu este vorba de a sustienea prestigiulu de mare putere européna a vechiei case Austri'a, cunoscuta in tóta lumea. (Fórte bine! in drépta). Cu pucini ani inainte de acésta majoritatea acestei camere au votatu insemnat'a suma de 80 milióne pentru firme sdruncinate. Si astadi, candu aprocsimativu se cere aprópe aceiasi suma pentru conservarea autoritatii monarchiei, astadi voiescu se respundia: „Noi n'avemu bani!“

In urm'a celor premise, eu nu pociu decâtu se aprobesu pe deplinu si fara de nici-o reserva ocupatiunea tieriloru Bosni'a si Hertiegovin'a prin armat'a austriaca. Regretu inse a nu putea aproba in acelasiu tempu totu asia si modalitatea cum s'au initiatu acea actiune. (Voci: Asia este!) Dupa opiniunea mea a fostu o eróre fatala, ca nu s'au apelatu la noi deja intr'unu stadiu si mai anterioru. A fostu unu momentu, in care n'amu fi fostu necesitati a ne luptá in contra unui fanatismu organizatu dupa tóte formele. Este adeveratu, ca armat'a nóstra a invinsu in fine si acele dificultati inmultite; dara acésta avemu a o multiumi armatei éra nu — politice. (Prea bine!)

Desconsiderandu acea inpregiurare decisiva, ca Austri'a asediata fiindu in punctulu de inbinare alu raselor germane, slave, magiare si romanice, si ca coprinde in provinciele sale elementele ramurite ale tuturoru acestoru poporatiuni, ca chiemarea sa binefacetóre pentru intréga Europa consiste tocmai in aceea de a inpreuná aceste poporatiuni eterogene intr'o unitate de statu libera si ca acésta chiemare numai atuncea se póte realisá, déca ne vomu feri, asiu potea dice ca de focu, de ori ce politica unilateralu nationala (Bravo! in drépta), vedemu ca in anii din urma atátu dincóce cátu si dincolo de Leita s'au facutu nebusc'á incercare de a imitá politic'á acelor state ce ne inongióra si care sunt organizate pe bas'a unui principiu opusu unitatii nationale si a face insusi politica nationala. Totu ce nu era nemtiescu séu magiaru era consideratu cá inamicu si era tractatu ca astfeliu (Bravo! in drépta; contradiceri in steng'a); de unde urma logicu si opositiunea in contra inmultirei elementulu slavu, stigmatizanduse din capulu loculu ori ce pasu, care ar fi potutu duce intr'acolo, ca unu atentatu comisu asupra partidei domnitóre, care d'abea mai avea atáta putere de a sugrumá pe vechii slavi austriaci. Acésta este si caus'a pentru care acea partida declara de absolutu incompatibilu ori ce acvistiune de tieri cu liber'a si constitutionalu Austrie si ne recomanda o passivitate completa, ce cu alte cuvinte disu, ar insemná ca Austri'a se abdica dela rolulu ei de mare putere, pentru cá asia propria partida se póta remanea putere mare. Unei pretensiuni de natur'a acésta nu i potea dá ascultare nici unu gubernu, tocmai pentru ca era gubernu.“ (Bravo! in drépta).

Comitele Hohenwart isi termina discursulu asia: „In adres'a intréga eu nu afflu alta, decâtu unu siru de recriminatiuni. Inzadaru cautu se afflu unu cuventu, care se denote directiunea ce ar avea se o urmedie politic'á austriaca. Se tramitemu noi intr'adeveru o astfeliu de adresa la Maiestatea Sa, pentru ca apoi la calcaiu ei se dicemu: „Ne tememu!“ (Haritate.) Domniloru! Sfsiati acésta chartie si tramiteti o adresa la Maiestatea Sa in care se spuneti, ca sunteti gata a tienea cuventulu datu in numele Austriei, chiaru si déca acésta ar costa sacrificii grele. Dara totu-odata spuneti, ca asia nu mai mergu lucrurile, ca o politica tare se póte face numai avendu popóra multiumite si ca chiemarea cea mai de aprópe si cea mai urgenta a gubernulu este: a restabili pacea intre poporale acestei monarchii.“

Deputatulu Demel (centralistu): „Fara se fiu unu siovinistu magiaru, si fara de a fantasá pentru unu resbelu cu Russi'a, eu deja in a. 1875 cá si acuma mi-am disu, ca singura positiune corecta a Austriei este aceea, care ne pune in stare a pasi cu tóta forti'a nóstra fatia cu Russi'a. (Bravo! bravo!) Calea nóstra ne este claru indicata la Dunare, ea se radiema pe Transilvani'a avendu de avangarda Romania'a (bravo! bravo!) aceiasi Romanie pe care n'am sciutu se o aparamu; noi n'avemu nici-odata a ne teme, ca o gendarmerie prussiana ne ar fi atacatu la spate. Déca noi ne amu fi folositu cum trebuia

de positiunea nóstra pe platoulu inaltiatu alu Transilvaniei, atuncea Russi'a n'ar fi trecut prestu Prutu, Romani'a si-ar fi pastratu man'a libera si Turci'a ar fi astadi inca poternica.

Déca cu tóte acestea Russi'a totusi ar fi trecut prestu Prutu, apoi ea de siguru n'ar fi trecut Balcanii si nici prestu Dunare si atuncea s'ar fi impiedecatu cu deosebire primulu resbelu serboturcescu, care ne au adusu mai multe desavantage cu privire la politic'á nóstra comerciala, decâtu cum voru fi avantajele pe care ni le va oferi vreodata Bosni'a si Hertiegovin'a.

Acelasiu resbelu europénu pe care amu voit se-lu evitam cu orice pretiu, elu a devenitu eminentu prin politic'á actuala.“

(Va urmá.)

Dela congresulu nationalu bisericescu alu Romaniloru gr.-or. din Ungari'a si Transilvani'a.

(Raportu specialu alu „Tel. Rom.“)

(Urmare.)

Siedinti'a IX, din 10/22 Octobre 1878.

Siedinti'a se deschide la 9¼ óre.

Presidiulu inpartiascesc, ca protocolulu siedintiei premerse nefiindu reveditu de birou nu se póte presenta spre verificare. Verificarea va urmá in siedinti'a urmatóre.

Presidiulu presentéza:

a) O telegrama a deputatulu Papiu, care cere concediu pe dóue dile. Concediulu cerutu i se da;

b) Raportulu comisiunei congresuale in caus'a despartirei ierarhice. — Se preda comisiunei pentru fondurile comune;

c) Actele referitóre la nóua fundatiune „Dimitriu Dona“ din Budapesta. Se transpune comisiunei pentru fundatiunea lui Gojdu;

d) Raportulu despre corelatiunea metropoliei fatia de „Tel. Rom.“ — Se transpune comisiunei speciale pentru infiintarea unei foi oficióse metropolitane;

e) Dóue petitii ale comitetulu parochialu din Caransebesiu, una pentru o representatiune la ministeriu spre redobandirea fondulu scolaru; alt'a in caus'a presiederei la siedintiele comitetulu parochialu.

Cea dintai se transpune comisiunei scolare, a dóua comisiunei organizatóre.

Presidiulu pune la ordinea dilei raportulu comisiunei pentru regularea parochieloru. Totodata din cauza, ca proiectulu de regulamentu, ce are se intre in desbatere s'a tiparitu si inpartitu deputatiloru spre studiare, intréba, ca are a se privi acelu proiectu ca cetitu, séu se se cetésca.

Congresulu primesce proiectulu de cetitu.

In urm'a acesteia, deputatulu Bartolomeiu, ca raportoru alu comisiunei pentru regularea parochieloru, aretandu ca comisiunea acésta constituindu-se si alegendu pe dep. Baracu de presiedinte, iar' pe d-sa de referent, a studiatu proiectulu de regulamentu, prelucratu de consistoriulu metropolitanu, si aflandu'lu bunu il recomanda congresulu spre luare de basa la desbaterea generala.

Dupa unele deslusiri date de Pré S. Sa P. Epp Popasu si presiedinte, proiectulu se primesce ca basa la desbaterea generala.

Raportorulu, cu respectu la titlu, din considerare ca intrandu acestu proiectu odata in putere de lege, nu mai póte purta numirea de „Proiectu de Regulamentu pentru regularea etc.“ propune a se lasa afara cele dintai dóue cuvinte, remanendu titlulu: „Regulamentu pentru regularea si indeplinirea parochieloru etc.“

Aci se incinge o desbatere mai indelungata, in carea, din caus'a tautologiei — Regulamentu... regularea — Epp. Metianu pledéza pentru „Norme pentru regularea etc.“ Presidiulu, spriginitu de dep. Hannia si Gaetanu e pentru „Normativu etc.“ Epp. Popasu pentru „proiectu de regulamentu etc.“ Radulescu spriginesc propunerea comisiunei; iar' archim. Popea formuléza titlulu: „Regulamentu pentru parochiele din provinci'a metropolitana,“ care se si primesce.

§. 1. Dupa o lunga desbatere, la care luara parte Radulescu, Ianculescu, Babesiu, Hannia, Epp. Metianu, Boiu, Mihaltianu, Ep. Popasu si dupa unele deslusiri date de presidiu — se primesce neschimbatu.

§. 2. Se propune primirea neschimbatu. — Se primesce.

§. 3. Se primesce cu singura modificare in alin. 1 in locu de „Acesta este responsabilu...“ Presiedintele este responsabilu...

§. 4. Da ansa la o lunga si séca desbatere atatu asupra stilisarei catu si asupra coprinsulu, din care desbatere se vede, ca pentru multi deputati proiectulu de regulamentu era cu totul strainu.

In sfersitu alin. 1 se primesce camu in stilisarea urmatóre: „Déca in o parochie este numai unu parochu, si acela din caus'a nepotintei dovedite, séu fiindu parochulu totodata si protopresbiteru si din caus'a acésta nu póte implini singuru oficiulu parochialu, ce-rendu densulu si fiindu si dotatiune corespondietóre i se póte da unu capelanu temporale, resp. langa protopresbiteru se póte sistemisá unu postu de capelanu permanentu.“

In urm'a acestei alinie, resp. intre alinia 1 si a 2-a din proiectu, dep. Boiu propune alinea urmatóre: „Instituirea de capelanu póte urmá cu observarea formelor legale si in urm'a hotaririi sinodulu paroch. si eventualu chiaru din oficiu.“ Iar dep. Babesiu propune primirea alinie in stilisarea: „Cererea de capelanu in casuri estraordinare se póte face si de catra sinodulu parochialu, candu asemenea va fi luata in consideratiune

„de consistoru, chiaru si in contra convointiei parochialu, constatatu nepotinciosu.“ Punendu-se la votu, propunerea lui Babesiu se primesce si se respinge a lui Boiu. —

Alinea a dóua resp. a treia se primesce cu adaosulu la urma: „Esceptiune facu capelanii parochieloru protopresbiteriali.“ In alinea a 3-a resp. a 4-a dupa „Consistoriulu eparchialu“ se adauge: „ascultandu pre sinodulu parochialu...“

§. 5. Alinea prima se primesce fara schimburi, in alinea a dóua se primesce dupa „comitetulu parochialu“ adaosulu, „in contielegere cu oficiulu parochialu.“ Alinea a 3-a se primesce neschimbata, iar' in a 4-a intre cuvintele „pentru“ si „respective“ se adauge altii (— pentru altii resp. contra altora —).

§. 6. Se primesce neschimbatu, afara de lit. d) din care remane afara „in urm'a unui procesu disciplinaru.“

§. 7. Se primesce cu urmatórele modificari: In alinea 1-a inceputulu se modifica: „Murindu unu preotu, presiedintele ori notariulu comitetulu parochialu... In alinea a 4-a dupa „sidocsi'a episcopésca si“ se primesce stilisarea: „competinti'a (birulu) protopopésca si constatandu-se atari datorii se voru intreprinde pasii cuviniciosi pentru asigurarea acelor datorii din lasamentulu preotulu, iar' in lipsa de vre-unu lasamentu din partea disponibilu a venitulu intercalaru alu parochiei. Inceputulu din alinea a 6: „La ocasiunea inmormentarei unui parochu“ se inlocuesce cu „In fine.“

§. 8. Se primesce cu modificarea: in locu de a „locui“ a „remané“ si in locu de „3 luni,“ „6 luni.“

Cu acestea siedinti'a se ridicu la 2 óre, anunciandu-se siedinti'a procsima pe mane la 9 óre.

(Va urmá.)

Proiectu de regulamentu pentru regularea si indeplinirea parochieloru in provinci'a metropolitana a bisericei ortodoxe romane din Ungari'a si Transilvani'a.

(Urmare si fine.)

§. 9. Devenindu in ori-ce modu vacanta o parochia, ce a avutu numai unu preotu, déca venitulu sistemisatu in acea parochia face celu pucinu 400 fl. la anu, consistoriulu eparchialu are se ingrigésca ca acea parochia se se ocupe celu multu in trei luni prin parochu definitivu.

Iaru déca venitulu preotiescu sistemisatu nu ajunge la 400 fl. pe anu, poporulu din parochi'a vacanta nu póte se-si aléga parochu inainte de a completa sum'a de 400 fl. si pana atunci parochi'a vacanta ori se afiliaza la alta parochi'a vecina, ori déca nu se póte acésta, consistoriulu eparchialu i da unu administratoru parochialu la propunerea protopresbiterulu concerninte.

Dintre filie se potu face matere conformu §. 3 din stat. org. numai cele ce au biserica si scóla propria si potu areta unu venitu preotiescu sistemisatu de celu pucinu 400 fl. la anu.

§. 10. Déca devine o parochia vacanta intro comuna, unde au fostu doi preoti, aceea se va reintregi numai in casulu acela, déca se sistemiséa cate unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

Devenindu vacanta o parochia ce a avutu trei preoti, aceea se póte intregi numai déca parochi'a numera prestu 3000 suflete si déca se sistemiséa cate unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

Intr'o parochi'a ce a avutu patru preoti, devenindu unu locu vacantu, acela se póte intregi numai, déca parochi'a numera prestu 4000 suflete si déca se sistemiséa unu venitu la orasie de celu pucinu 800 fl. si la sate de celu pucinu 600 fl. pentru unu preotu.

In tóte acele casuri, in care nu s'ar poté implini conditiunile de susu, se va face reducere, adeca: parochiele a 2-a si resp. a trei'a si a patr'a nu se voru indeplini, ci ele se voru lasa in administratie, iar' venitele in folosinti'a celor'alalti preoti, afara numai de sesiunile parochiale, asupra carora dispune fie-care eparchia dupa trebuintiele sale.

Abatere dela aceste dispositiuni potu face consistoriele eparchiale numai in casuri de necesitate notoria, prin cari voru avé a le areta totdeuna la procsimulu congresu bisericescu.

§. 11. Parochiele vacante, cari din caus'a vre-unei pedeci nedelaturavere in scurtu tempu nu s'ar poté intregi definitivu, se voru administrá provisoriu prin administratori instituiti prin consistoriulu eparchialu dupa ascultarea concernintelu protopresbiteru.

§. 12. Diaconi se potu constitui pe langa biserici parochiale numai in conditiuni, déca li se sistemiséa unu venitu la orasie de celu pucinu 600 fl. si la sate celu pucinu de 400 fl. la anu.

§. 13. La venitele sistemisate se numera: a) salariulu in numerariu, ce se da unui preotu pe fie-care anu;

b) folosirea casei, curtei si a gradinei parochiale, precum si a portiunei canonice séu sesiunei parochiale, computandu-se tóte in bani dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincii ani din urma;

c) venitulu stolaru dela botezuri, cununii si inmormentari, computandu-se totu dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincii ani din urma.

d) emolumentele in naturalie, precum cerealie, lemne, sare si alte daruri, ce s'au indatinatu a se face preotulu la anumite ocasiuni, computeate iar' dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincii ani din urma;

e) dilele de lucru si alte prestatiuni sigure, ce se facu preotulu din partea poporulu, computandu-se asemenea dupa calcululu de mijlocu alu celoru cincii ani din urma.

Tóte celelalte venituri preotesce se privescu cá accidentie nessigure si nu se computa in venitulu sistemisatu. Insa si veniturile accidentali sunt a se constatá si de a se regulá dupa inpregiurari in fie-care parochia prin consistoriele eparchiale.

Consistoriile eparchiale sunt indatorate a priveghia, ca veniturile preotiesci sistemate nici intr'unu chipu se nu se inputinesc, din contra se se marésca dupa inpregiurari in tote parochie si se se folosésca regulatu.

§. 14. Cu privire la veniturile preotiesci sistemate, parochie se inpartu in urmatoarele trei clase:

a) parochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 800 fl. la anu, este de clas'a antea.

b) parochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 600 fl. la anu, este de clas'a a doua;

c) parochia cu venitu sistematu pentru unu preotu de celu pucinu 400 fl. la anu, este de clas'a a treia.

§. 15. Dreptu de a concurge au:

a) la parochia de I. clasa acei clerici, cari pe langa o pregatire cu succesu bunu de 8 clase gimnasiali séu reali au terminatu studiele teologice in vre-unulu din institutule din metropoli'a nostra, au facutu si doi ani de pracsu in cancelaria consistoriala séu langa care-va protopresbiteratu, ori ca invatietori, si preste acésca au sustienutu cu distinsu succesu rigurosulu esamenu de cualificatiune la care-va consistoriu diecesanu;

b) la parochia de a doua clasa aceia, cari dupa absolvirea de celu pucinu 4 clase gimnasiale séu reale, si dupa terminarea sciintieloru teologice in vre-unulu din institutule dieceseloru nostre au servitu 2 ani cá invatietori séu au facutu 2 ani de pracsu cá mai susu, au sustienutu esamenu de cualificatiune cu succesu bunu;

c) la parochia de a III-a clasa toti teologii absoluti, cari au servitu 2 ani cá invatietori si au sustienutu esamenu de cualificatiune.

Clasele pregatitoare gimnasiali si respective reali se prescriu numai pana candu institutule nostre pedagogice-teologice voru fi astfelu organizate, ca se ajunga pentru completarea cualificatiunei preotului nostru.

Anii de pracsu nu potu forma impedecare la acei clerici, cari fara vin'a lor'u n'au fostu in stare a obtiené aplicare cá invatietori, séu in vre-o cancelaria, déca acésca inpregiurare va fi recunoscuta de consistoriu.

Societatea academica romana.

Sesiunea anului 1878.

(Urmare.)

Siedinti'a dela 16 Septembrie.

D. presiedinte, observandu, ca societatea nu este in numerulu reglementariu, spre a luá decisiuni, si ca acésca provine din cauza, ca mai multi membriu facu parte in corpurile legiuitorie, propune in conferintia, déca nu e bine a se tiené siedintiele diminéti'a înainte de amédi. Membrii presentii convine a se aduná la 9 óre diminéti'a. Dupa acésca adressandu-se intrebare comisiuniloru si sectiuniloru, déca au lucrari gat'a, acestea au promis a si aduce raporturile in ordinea urmatória:

Pe Marti: raportulu asup'r'a manuscriptului „Tieranulu romanu“, raportulu asup'r'a revisiunei compturiloru si acel'a asup'r'a bibliotecei. Pe Mercuri: raportulu asup'r'a manuscriptelor de traductiuni din limb'a elena, acelu alu comisiunei de revizuire a dictionariului si acel'a pentru cartea cea mai buna.

Secretariulu generalu aducendu aminte sectiunei istorice despre colectiunea basmeloru adunate de d. Hintiescu si mai multi membri din acea sectiune aretandu ca acestea nu potu fi de competentia ei, se indreptéza la sectiunea filologica. — D. presiedinte recomanda sectiuniloru se se ocupe si se propuna concursurile pentru anulu viitoriu. Dupa acésca membrii se retragu in comisiuni si se ocupa cu lucrarile loru respective, pana la 5 1/2 óre p. m.

Vice-presiedinte, G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Siedinti'a dela 18 Septembrie.

Se comunica, ca pictorulu Henti'a a adusu portretulu lucratu in oleiu alu cav. C. Stamati, membru incetatu din vietia alu societatiei, spre a se adaoage la galeria societatiei. — Se recomanda a se avé in vedere la facerea budgetului atatu plat'a acestuia, catu si ale celorlalti membri incetati din vietia.

Societatea, nefiindu in numeru spre a poté tiené siedintia, se reguléza ordinea de di pentru siedinti'a publica de Joui in modulu urmatoriu: D. I. Ghica va

tiené o disertatiune avendu de titlu: „Omulu si inceputulu seu.“ D. Odobescu va continuá studiulu seu asup'r'a „Cununei dela Nora-Cerkask. D. Baritiu va citi o disertatiune, intitulata: „Critic'a filologica.

Dupa acésca se anuntia sosirea ladiei cu carti anuntiata de d. generalu Adrianu, pentru care se decide a i se adressá multumiri. Er' membrii inpartiti in comisiuni si sectiuni se ocupa cu lucrarile loru respective pana la 12 óre.

Vice-presiedinte G. Baritiu.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

Siedinti'a dela 19 Septembrie.

Se comunica, cá directiunea museului a tramisu unu esemplaru in auru, in argintu si in arama, din medali'a bisericeii sf. Dimitrie din Craiova. Se recomanda d-lui I. Sturza spre a le depune in lad'a colectiuniloru. — Se deschide discutiune despre óra, in care se se tiené siedinti'a publica de Joui. — Se admite a se tiené totu la 2 óre p. m.

Se cetesce o petitiune a d-nei Veronic'a Macsimu, prin care aréta, ca nu se multumesce cu decisiunea luata de societate in privintia licuidarei dictionariului si a glossariului, ca d-ei nu primesce esemplarele ce i s'au repartitu, ca nu are nici unde se le pastreze nici ce face cu ele, rogandu pe societate a o compensá banesce pentru valórea loru. — D. Babesiu luandu cuventulu, dice, ca ori catu societatea ar' recunósce meritele fericitului ei colegu Macsimu, situatiunea financiara nu o érta a i luá in consideratiune cererea, ca-ci de i s'ar' plati esemplarele tóte, s'ar' impovorá budgetulu cu lei 60,000. — D. Laurianu, aretandu labórele cate a pusu repaosatulu Macsimu in lucrarea acestei opere, si care i-a sdruncinatu sanatatea astfelu, in catu l'a dusu si chiaru la mortemu, crede ca ar' fi justu se revina la discutiune, avendu in vedere, ca petitiunar'a nu cere ajutoriu gratuitu, ci compensare pentru valórea esemplareloru, ce i s'au datu si cu care nu scie ce va face. — D. Baritiu crede, ca in acésca cauza i se pare discutiunea fara folosu, asiá precum societatea a luatu o resolutiune definitiva. — D. Odobescu cere se se continue discutiunea, pentru cá situatiunea, ce se creéza delegatiunei in facia cu declarati'a d-nei Macsimu, va starui in opunerea s'a, delegatiunea va face a indepartá dela societate ori-ce respundere pe cale legala pentru depositulu involuntaru. — D. Sionu dice, ca dupa argumentele ce s'au invocat si dupa discutiunile ce s'au urmatu, societatea nu poté face mai multu pentru d-na Macsimu, adeca de a i dá 5000 lei pentru un'a suta esemplare din dictionariu si glosariu: incheia cu propunerea, ca se se lase tempu de cugetare d-nei Macsimu celu mai pucinu trei luni de dile, si déca in intervalulu acesta d-ei nu va luá vre-o decisiune, atunci delegatiunea se aiba a recurge la mijluloce legali.

— D. Baritiu crede, ca in acésca cauza i se pare discutiunea fara folosu, asiá precum societatea a luatu o resolutiune definitiva. — D. Odobescu cere se se continue discutiunea, pentru cá situatiunea, ce se creéza delegatiunei in facia cu declarati'a d-nei Macsimu, va starui in opunerea s'a, delegatiunea va face a indepartá dela societate ori-ce respundere pe cale legala pentru depositulu involuntaru. — D. Sionu dice, ca dupa argumentele ce s'au invocat si dupa discutiunile ce s'au urmatu, societatea nu poté face mai multu pentru d-na Macsimu, adeca de a i dá 5000 lei pentru un'a suta esemplare din dictionariu si glosariu: incheia cu propunerea, ca se se lase tempu de cugetare d-nei Macsimu celu mai pucinu trei luni de dile, si déca in intervalulu acesta d-ei nu va luá vre-o decisiune, atunci delegatiunea se aiba a recurge la mijluloce legali.

Se pune la votu lqarea in consideratiune a petitiunei si se respinge.

Se pune la votu propunerea d-lui Sionu si se primesce cu majoritate.

La ordinea dilei raportulu comisiunei pentru manuscriptulu concursualé „Tieranulu romanu.“ — D. Ionescu declara, ca de si face parte din comisiune, dér' fiindu, ca a fostu nevoitu se se absentese si candu a venitu, a aflatu raportulu gat'a si nici n'a avutu tempu a lu ceti, se reserva a se pronuciá pana a nu lu ascultá. D. Sionu da lectura raportului seu. — D. Babesiu apretiuindu votulu atatu de bine formulatu alu comisiunei si manecandu firesce numai din datele relevante de acel'a, trebuie se recunósca meritulu operei, corespunderea ei pe deplinu la conditiunile concursului, prin urmare trebuie se consimtia la premiare. — D. Ionescu luandu cuventulu, dice, ca nu se poté asociá cu comisiunea pentru redactiunea acestui raportu, fiindu ca nu vede prin elu desvoltata indestulu partea filosofica a operei, spre a poté aprecia, déca ea a respunsu cu deplinetate la program'a si dorintia ce a avutu societatea, candu a propusu acésca thesa; crede, ca nu e destulu de motivatu si cere a se face mai desvoltatu. — D. Odobescu raspunde, ca e deplinu multumitu de raportu, ca nu vede necesitate a se face altulu, ci asup'r'a partiei filosofice, despre care vorbesce d. Ionescu, se discutamu si astfelu se constatamu adeverulu spre a ne convinge. — D. Aurelianu nu afla practiculu modulu propusu de d. Odobescu, ci déca societatea se va pronuciá, ca raportulu nu e satisfactoriu, se insarcineze pe insusi raportulu seu a lu prefata. — D. Sionu raspunde, ca tempulu nu i permite a face unu nou raportu, ca d-lui a crediutu ca e destulu a face analis'a operei si calitatile ce au

convinsu pe comisiune despre meritele ei; ér', déca societatea nu se crede satisfacuta, este dat'a a lasá sarcin'a acésca asupra d-lui Ionescu.

Óra fiindu inaintata, discutiunea se amana pe Joui diminéti'a.

Presiedinte, I. Ghica.

Secretaru ad hoc, G. Sionu.

(Va urmá).

Sciri diverse.

— („Albin'a Carpatiloru“) Nr. 2 este de urmatorulu coprisu: Tecstu: O excursiune in infinitu, novela de Iosifu Popescu (continuare). — Armatei romane, poesia de Scipione I. Babescu. — Juvenal Vegezzi Ruscalla, de Nic. Densusianu. — Mitologi'a daco-romana: Balaru, de S. Fl. Marianu (Fine). — Higiena: Intarirea trupului (Fine). — Vinulu, de Iosifu Popescu. — Conversatiune: La ce versta se se casatorésca omulu? — Iosifu baronu de Filipovici. — Poetu, poesia de Nicolae Baboeanu. — Cucóna Nastasia (tipu de Bucuresci), de Nicolae Baboeanu. — Varietati: Statistica, Moda, Notitie economice, Bibliografia. — Momente de distractiune.

Ilustratiuni: Juvenal Vegezzi Ruscalla. — Iosifu baronu de Filipovici, primindu o deputatiune de Begi bosniaci. — Momente de distractiune.

— (Diaru nou.) In 10 l. c. a aparutu in Alb'a-Iuli'a unu nou diariu germanu cu titlulu „Karlsruher Zeitung“. Acestu diaru redigatu de d. Adalbert Cserni va aparea odata pe septemana si costa in tiéra pe unu anu 6 fl., pe 1/2 ani 3 fl., éra pe 1/4 anu 1 fl. 75 cr.

— (Hymen.) D-lu Augustinu Cosma, teol. absol. isi va serba cununi'a sa cu d-sior'a Iuliana Popu in 17 Novembre a. e. in biserica gr. cath. din Dersia. Le dorimu viatia senina si fericita!

Bibliografia.

Carti cu pretiuri scadiute.

Dictionariulu etimologicu romano-latinu, alu societatiei academice elaboratu cá proiectu, tipariu desu pe 184 1/2 de cóle costa in Romani'a 60 lei noi.

Glossariulu de cuvinte straine séu considerate ca straine, stracurate in limb'a nostra, cá parte integranta a Dictionariului, tip. pe 37 de cóle, costa 12 l. n.

Din contra, aceleasi doué carti mari, Dictionariu si Glossariu, in cari este depusu partea cea mai mare din thesaurulu limbei nostre, luate impreuna, s'au scadiutu pentru lectorii de dincóce la 40 l. n., adeca numai 16 fl. v. a. comptantu.

Asia dara acestea doué carti sunt cele mai eftine in totu coprisulu monarchiei si din tóte limbile acesteia.

Philologiiu potu se fia de opiniuni diferitorie asupra acestoru dou opuri capitale, dara pana acuma nici-unulu nu a produsu ceva mai pucinu supusu la critica, si dupa tóte informatiunile nostre voru mai trece multi ani pana se mai védia lumea romanésca a dou'a editiune din acelea. Intr'aceea criticele cele mai aspre cate s'au vedutu pana acumu, in locu se detraga din valórea loru intrinseca, chiaru fora voi'a loru o au ridicatu.

Din Dictionariulu unguurescu-romanescu alu lui G. Baritiu, elaboratu dupa alu academiei magiare si alu lui Fogarasy, tipariu in 41 de cóle, cate esemplarie au mai ramas, se vendu legate usioru numai cu 3 fl., legate tiépanu cu 3 fl. 50 cr. v. a.

La intrebarile ce ni se facu despre Magazinulu istoricu alu Daciei publicatu in anii 1845-1848 de A. F. Laurianu si Nic. Balcescu in Bucuresci respundemu, ca in libraria din Sibiu se afla numai partile cate se vedu anuntiate in catalogulu dlui W. Krafft si cu pretiurile aratate in acela.

In cátu pentr fascióra I din tom. VII alu Magazinulu Daciei, publicata la a. 1851 in Vien'a, 8-o pag. 116 insemnamu, ca in aceea se coprinu tóte petitiunile cu resolutiuni si cu alte acte esite din sinulu deputatiunei nationale, incependu din Februariu 1849 pana in 19 Februariu 1850. La acelea vedi subscrise pe barbati cá A. Siaguna, Fratii Mocioni, Hormuzache, Cipariu, Popasu, Laurianu, Dobranu, Maioreacu, Florianu Aronu, Gen. Popescu, P. Cermena, T. Serbu, Grig. Mitrali, dr. Pomuti, inca si episcopulu Erdeli etc. etc. Pretiulu 40 cr.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopolu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea mediculu, si se capeta de la Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Sucleu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, gripa, ragusiela, tusa si troгна. Multi cumperatori marturisescu, ca numai succulu acestui-a au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este succulu acest'a, cá preservativa pe tempu neguros si aspru.

In urm'a gustulu forte placutu copiiloru este folositoriu, celu-ce suferé de plumani inse, o trebuintia; cantaretiloru si oratoriloru contra voci inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Gppolzer, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si a prescriu adese succulu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatoarele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in cátu me temeam cá nu cumu-va se se innee; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in cátu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandat allopolu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tusa, dupa a dou'a sticle cantá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câteva dile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiela.

Deci cu multiamita sincera estradun acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omeniimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopolu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflú cá doreré de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micioréza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai prospetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subséma

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopolu de plante Schneeberg este unu medicamentu forte usiatoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandat in casuri de astfelu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru doreré de pieptu, de care suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopolu de plante Schneeberg anuntiata de d-ta, care se poté recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celuid'antain exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésca medicina minunata, sanatatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu! (21) 25

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopolui d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiela impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru rezultate ale acestui allopolu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu forte obligatu a Ti multiami din tóta anim'a pentru acésca inventiune salutaria, cum si a recomanda acésca medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai ver-tosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer, docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticle. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopolu de plante genuinu se mai afla in Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante. Aradu: F. Tones & Comp. Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu. Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu. Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu. Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu. Sighisior'a: J. B. Teutsch, comerciante.